

Kirkegården i landskabet

af Axel Andersen

Det var temaet for den kongres, som Nordisk Forbund for Kirkegårdskultur holdt, den anden i rækken, i Stockholm den 20-22. september 1989. Den første blev holdt i Helsingfors i 1985, da var der omkring 40 danske deltagere, det var derfor beskæmmende, at der kun blev ca. 30 til den 2. i Stockholm.

Det blev en uforglemmelig oplevelse for de, der deltog. Stockholm og de svenske broderforeninger, Foreningen Svenske Kirkegårdschefer og Sveriges kirkegårds og krematorieforbund bistået af Stockholms kirkegårdsforvaltning havde stået for det praktiske arrangement, og det fik de ære af.

Stockholm har foruden sine ekceptionelt smukke, ja, en af dem endog verdensberømt, kirkegårde også så mange andre oplevelser. Stockholm er en moderne by, men der er også velbevarede middelalderbydele, som også er værd at besøge.

Dertil kommer de udmærkede faciliteter for afholdelse af en sådan kongres, i byens centrum ligger Folkets hus skabt for sådanne arrangementer, med en kæmpe-mødesal, hvoraf vor kongres med 330 deltagere kun behøvede en mindre del. Den amfiteatraliske sal kunne opdeles ved skillevægge, så den passede til deltagerantallet. Den udmærkede scene fungerede som taledsted, der var lysbilledlærred m.v., og det var et godt sted for andre indslag i arrangementet. Stolerækkerne var glimrende indrettet med mulighed for at skrive. Sproget var svensk men der blev simultantolket til finsk og omvendt fra finsk, hvilket der dog ikke blev brug for, også de finske talere talte svensk. Til denne tolkning brugtes radioer med hovedtelefoner. Udenomsrummene var taget i brug til udstillinger. Der var en meget spændende udstilling i en stor sal under kongressalen "Når skumringen falder på", den illustrerede i billeder og tekst mangfoldige sider af kirkegårdskulturen - dejlige store billeder - og malerier - men teksterne desværre for små, man måtte for tæt på for at kunne læse dem. I foyeren var en storartet plancheudstilling om gravminder, arrangeret af svensk stenhuggeri og gravmindeindustri. Svenske mindesmærker ligger i høj klasse, det fik vi et godt billede af på de gode billeder og det fine brochurer, som var fremlagt.

Der var naturligvis også cafeteria og andre servicetilbud i tilknytning. Huset rummer iøvrigt Stadsteatret.

Flertallet af de danske deltagere deltog i den fælles rejse, som Foreningen af danske kirkegårdsledere havde arrangeret. Den var oprindeligt planlagt med to busser, begge udgående fra Odense, én over Frederikshavn og én over Helsingør, men da deltagerantallet ikke blev større, blev det kun den sidste, som blev gennemført. Det betød, at de jydsk deltagere måtte rejse til Odense, hvorfra bussen kørte ved 3-tiden om morgenen. Ved 7-tiden samledes op på Høje Tåstrup Station, og de sidste steg på ved 8-tiden i Helsingør.

Busturen ad Europavej 4 gennem det efterårsfarvede svenske landskab var en stor oplevelse. Det var som om, det var festklædt til vort tema, "Kirkegården i landskabet". Den tørke, vi havde midt i sommer, havde sat sine spor ved en aldeles

enestående efterårsfarvning især af løn og asp. Bussen skulle blive vort faste holdepunkt i de kommende seks dage, den kørte os fra det udmærkede hotel i Huddinge vel 15 km fra Stockholms centrum til alle arrangementerne og så fortsatte den om lørdagen videre til Upsala og til Karlskoga, der var ekstraoplevelser indlagt i rejseprogrammet.

Programmet var:

Tirsdag 19. september: Busrejse til Stockholm, overnatning i Huddinge.

Onsdag 20. september: Kongressen åbnes kl. 10.30 af kirkegårdsleder Hans Larsen, borgmester Lennart Rydberg, Stockholm.

Derefter forelæsningerne:

Kirkegården i landskabet, af professor Svejning Skjold, Norge.

Finlands kirkegårdsmiljø af arkitekt Bay Heng, Helsingfors, Finland i stedet for professor Erkki Kaukovirta, Finland, der havde fået forfald.

Kirkegårdenes placering i landskabet af landskabsarkitekt Mogens Andersen, Aalborg.

Kl. 18 var der modtagelse af Stockholms stad i Stockholms Stadshus med velkomst af Borgerrepræsentationens formand Lennart Lööf, middag og rundvisning.

Torsdag 21. september fortsatte forelæsningerne:

Træernes natur og deres pleje af professor Lennart Nordström, Sverige.

Kirkegården - en vision om et fremtidshåb af provst Esa Anttila, Åbo, Finland.

Skovkirkegården af docent Fredric Bedoire, Stockholm, Sverige.

Den moderne kirkegård af professor Gunnar Martinsson, Sverige.

Orientering om studie og udstillingsbesøg den næste dag ved førstearkitekt Göran Bergquist og tekn. direktør Börje Olsson, Stockholms kirkegårdsforvaltning.

Kl. 19.30 fællesmiddag for kongressen på Grand Hotel.

Fredag 22. september, studiebesøg i Stockholm. Den ene halvdel af kongressen besøgte om formiddagen Råcsta begravelsesplads, den anden Skogskirkegården. Om eftermiddagen omvendt. Frokosten serveredes for begge, men forskudt, på Stockholm Globe Arena.

Kl. 16.00 holdtes samtidig på de respektive kirkegårde kongresafslutning af kirkegårdschef Karl-Gustaf Olsson, Foreningen Sveriges Kirkegårdschefer og direktør Stig Wallin, Sveriges Kirkegårds og Krematorieforbund.

Lørdag 23. september besøg i Uppsala som gæster hos Uppsala kirkegårdsforvaltning repræsenteret ved kirkegårdsnævnets formand Bryn Widmark og kirkegårdschef Gösta Gustafsson. Besøg i kirkegårdsforvaltningens hus, Gamle kirkegård, Gamle Uppsala kirkegård, Vaksala kirkegård og Berthåga kirkegård.

Bussen kører videre til Karlskoga, hvor overnattes.

Søndag 24. september gæster hos Karlskoga kirkegårdsforvaltning, hvis repræsentanter kirkegårdsnævnets formand Lina Carlen, kirkegårdschef Stig Liljeblad og bitrædende kirkegårdschef Hans Dahlin tager imod ved Karlskoga kirke. Derefter ses kirkegården, Skovkirkegården, Menighedshjemmet 39-veren, Østre kirkegård og frokost på Borggården.

Hjemrejse til Danmark, forventet ankomst Høje Tåstrup, 22.00 og Korsør 23.30.

Konferencens åbning

Inden åbningen fik deltagerne ved indmeldelsen i sekretariatet udleveret en mappe med materiale om Stockholm by og dens kirkegårde. Senere kunne man også hente talernes manuskripter, og det er dem, jeg har oversat, som bruges til referat i det følgende.

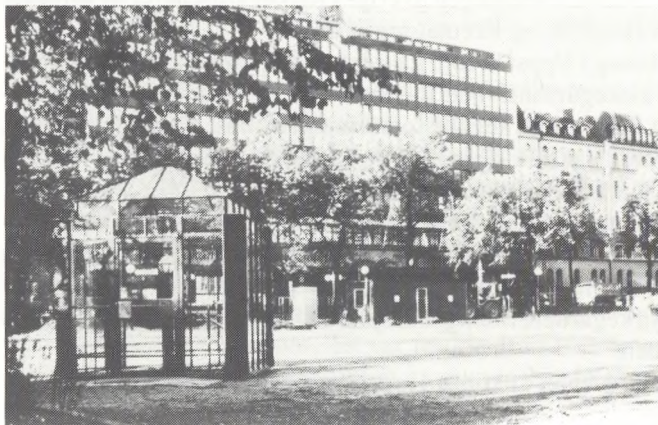
Scenen var pyntet op med de nordiske landes faner og omkring disse stillede 30 drenge i blå bluser og hvide benklæder op, det var Stockholms drengekor (gosskör). Dejligt upåvirkede af situationen indledede de åbningshøjtideligheden, hvor Hans Larsen, Ringe som formand for Nordisk forbund for Kirkegårdskultur bød velkommen. Han gik ud fra værdien af samarbejde mellem landene for at bevare kulturen og højne standarden. Kirkegårdenes plads i naturen og landskabet er vigtig, det er derfor rigtigt at agte på de elementer, som kan ødelægge deres omgivelser.

Efter endnu en sang blev vi budt velkommen til Stockholm af borgarråd (borgmester) Lennart Rydberg, som er formand for Stockholms kirkegårdsnævn. Han håbede, at kongresdeltagerne ville få udbytte af kongressens tema, og at de kirkegårde, som skulle ses i forbindelse med ekskursionen samt Stockholm Globe Arena ville være interessante.

Koret sang igen og sluttede med sangen "For the Beauty of the Earth". I gåsegang marcherede de ud og efter kaffepause tog forelæsningerne deres begyndelse.

Efter første dags forelæsninger fik vi tid til en spadseretur i Stockholm, for de, der ikke tidligere havde været i Stockholm, var Gamle Stan med de snævre gyder en enestående oplevelse.

På andendagen måtte vi efter forelæsningernes afslutning tage tilbage til hotellet for at blive klædt om. Vi syntes ikke, at vi kunne optræde i vor kongresbluse ved den lejlighed. Foreningen for Kirkegårdsledere havde fået den storartede idé at klæde alle i den danske bus i en flot rød, langærmet bluse med hvid streg på højre overærme og foreningens nye logo i hvidt på brystets venstre side. Den skulle bæres på kongressen, og det tør nok siges, at vi blev bemærket, - nævnt fra talerstolen. - Dertil var den vældig praktisk, når vi gik til vort frokoststed, kunne man på lang afstand overskue om hele holdet var med.

Stockholm.

Folkets hus var rammen om den 2. Nordiske kirkegårdskongres. Beliggenheden midt i Stockholm i nærheden af Hovedbanegården. I bygningen findes også Stads-teatret.